

Ein roynd at skapa familjuvinarligari umstøður

Vit hava biðið Jóannes um viðmerkingar í samband við lógaruppskotið um orlov í samband við barnsburð og adoption?

Jóannes Dalsgaard, lógtingsmaður

Er uppskotið eitt stig á vegnum, at skipa fyri familjuvinarligari politikk? — Hetta uppskotið er ein liður í familjupolitikkinum, sum Javnaðarflokkurin vil fremja. Uppskotið skal eisini siggjast sum eitt framhald av tingmálinum nr. tvey, sum varð lagt fram á ólavsekutinginum seinasta. Hetta uppskotið, sum tá varð lagt fram og góttikið var um javnrættindi millum papirleys hjúnarlag, har foreldrini fóru frá hvørjum øðrum. Av tí at fólk ikki vóru gift, fekk pápin ofta ikki rætt til samveru við møgulig børn, sum pappirleysu pørini høvdu fingið, tá tey livdu saman.

Henda lógin hevur longu vist, at tað gagnaði pápum og børnum, sum nú hava rætt til at vera saman eitt ávíst tíðarskeið.

Uppskotið um orlov í samband við barnsburð og adoption, er annað stigið á vegnum, at javnmeta foreldur, so bæði hava eins góðan rætt eftir lógin. Uppskotið er eisini ein spurningur um javnrættindi millum barnakonur, sum hava ógvuliga ójavnar reglur at ganga eftir tá tær skulu hava orlov í samband við barnsburð.

Kundi hetta lógaruppskotið ikki verið gjørt

aður?

— Jú, men hetta kom serliga væl fyri nú tað er viðtikið á Tingi, at dagpeningaskipanin skal endurskoðast. Uppskotið skal tí gerast í neyvt samstarv við broytingarnar í dagpeningaskipanina, og tí tað er átroðkandi at fáa lógarfest viðurskiptini hjá barnakonum í hesum viðfangi.

Í Svøríki kom lóg í gildi fyri nokrum árum síðan, har pápin eisini fekk orlov við løn, eitt ávíst tíðarskeið, tá konan hevði átt barn.

Sviar eru longri frammi við sosiallóggevuni enn danir, og tí plaga danir at hyggja eftir, hvat teir hinumæðni sundið hava fingið á skafti í lóggevingini, eins og politikarnir í Føroyum plaga at hyggja eftir lógargeinum í Danmark, tá nýggjar lógar skulu smiðjast her á landi. Hesaferð hava vit í Føroyum fingið lógaruppskot á Ting, sum er meira viðfevnandi enn tað, sum danir hava. — Eftir donsku lógin á hesum øki, er pápin ikki tikin við í orlov skipanini, tá foreldur fáa barn.

Er hetta ein nýskapan, og kunnu vit ventja, at føroyska lóggevingin verður enn meira tíðarskeið enn t.d. í Danmark?

— Upprunliga hevur uppskot um broyting í lógin viðvíkjandi orlov í samband við barnsburð verið lögð fram á Fólkatínginum fyri nokrum árum síðan, har pápin var tikin við, men tað fekk ikki politiskan meiriluta tá, og fall. sigur Jóannes og heldur fram: — Eg haldi kortini, at tað er av stórum týdningi, at just pápin verður tikin við í lóggevingini, so hann eisini kann krevja sin rætt, at vera saman við barninum, heima eitt tíðarskeið, uttan tó at vera bangin fyri at missa arbeiðið sitt. Hetta er eisini gjørt fyri at foreldur í felag skulu hava góðar stundir at venja seg til slíka stórbroyting í gerandisdegnum, sum tað er at fáa eitt barn.

Hvi tosa um tryggleika innan teir fyra veggir, tá ótryggleikin viðvíkjandi

barneansing, ferðslu og óttan fyri at missa arbeiðið í samfelagnum er tilstaðar, er so stórt? bert fyri at nevna nokur dømi.

— So mikið stórti er tørvurin at skapa tryggleika í egna umhvørvi. Hesa trygdina skapa vit við m.a. lóggevingini, so fólk ikki skulu vera bangin fyri at brúka sin rætt.

Einsamalla mamman hevur ikki fingið eins góðar sømdir sum har bæði foreldur eru um barnið. Skuldi her ikki verið gjørt frávik í lógin, sum tryggjaði einsamallar mammur betri?

— Í lógaruppskotinum er eisini viðmerkt, at tað í ávisum førum skal takast hædd fyri frávikum, sum skal lógarfestast í komandi lóggevu.

Annars er hertil eisini at siga, at Forsorgarlógin, sum verður nýtt í slíkum føri, verður broytt næsta ár. Har verða tær mammur, sum veruliga eru einsamallar nevndar.

Hvi koma við slíkum uppskoti í andstöðu?

— Javnaðarflokkurin metir, at hóast hann hevur sitið í andstöðu í seinastuni, so hevur tað veruliga borið til at fáa lógaruppskot viðtikið á Tingi. sigur Jóannes og skoytir uppi, at um hetta uppskotið skuldi fallið — hvat vit ikki rokna við, so er flokkurin bundin av uppskotinum, tá vit koma aftur í Landsstýrið.

Um Jóannes Dalsgaard, lógtingslimur skuldi fingið eitt barn í framtíðini, skulu vit so rokna við, at hann tekur sær orlov frá Tinginum?

— Um neyðugt, so hevði eg tikið mær henda rættin, tí eg meti, at tað er umráðandi, at bæði foreldur eru um barnið tað fyrstu tíðina. Kvinnan eigur fyri tað mesta á Sjúkrahúsi, og er tá burtur úr heiminum nakrar dagar. Tá hon kemur heimaftur við barninum, er broytingin í heiminum so stór, at foreldrini hava tørv á at vera saman um tað, at eitt barn kemur inn í teirra liv. Tí er tað ein fyrimunur fyri allar partar, at tey eru tvey um ábyrgdina í hesum føri, sigur Jóannes at enda.

Uppskotið er ein háttur at skapa javnrætt millum foreldur

At enda bóðu vit Oddmar Færø, serlækna í barnasjúkum um viðmerking til lógaruppskotið um orlov í samband við barnsburð

Tað er bert væl, at vit fáa lógarfest rættindi, fyri kvinnur, sum eiga børn, at hesar fáa orlov við barnsburð ella adoption, sigur Oddmar og heldur fram, at samfelagið nú er soleiðis háttað, at nærum allar mammur hava útiarbeiði við síðuna av heiminum, og tí hava serligan tørv á at fáa góða hvíld í tíðini áðrenn og aftaná tær eiga børn.

Verður pápin eisini tikin við í lógaruppskotinum, so er tað enn betri, tí tað kann verða ov nógv hjá eini mammu, sum kanska eisini hevur onnur børn frammanundan og eitt húsarhald, at taka sær av.

Hevur tað týðning fyri trivnaðin hjá barninum, at pápin eisini tekur orlov?

— Tað hevur avgjort týðning, at pápin er við til at taka ábyrgdina av barninum frá byrjanini. Tað er jú soleiðis, at seinastu árini er broyting komin í familjumynstrið, soleiðis, at viðurskiptini eru normaliserandi viðvíkjandi kvinnum í útiarbeiði. Hetta er viðtikið, men vit gloyma ofta, at kvinnan samstundis hevur fingið tvey arbeiðsplássir, meðan tað sama ikki er hent hjá monnum. Teir hava ikki á sama hátt í mongum førum, tikið meira heimaarbeiði á seg, hóast hetta í ávisum førum er tiltrongt.

Um uppskotið við eisini at taka pápurnar við í hesum viðfangi, kann tað hava tað samfelagsliga gagnið, at javnrættindi millum mann og kvinnu, eins og arbeiðsbyrðan úti og heima, verður lögð á bæði foreldur, og so kann hetta fáa týðning fram eftir.

Oddmar Færø, serlækni í barnasjúkum

— Bert ivist eg í um tíðarskeiðið, har pápin skal taka orlov er rætt, tí vil eg, sum alternativ til fyra tær seinastu vikurnar í orlovtíðini, siga, at pápin heldur kundi tikið fri, tá mamman er á sjúkrahúsi og eigur, so hann kann ansa heiminum og møgulig børn, sum foreldrini eiga frammanundan.

At enda sigur Oddmar Færø, at hann ikki veit, um føroyskir pápar sjálvur hava áhuga fyri at fáa orlov í samband við at mammurnar fáa børn, og tí kann hesin rættur møguliga fáa ein moralskan dóm, sum lætt kann leggja trýst á teir, sum

ikki halda, at slík fyriskipun er neyðug.

— Um mamman, umframt at hava arbeiði av nýföðinginum og húsarhaldinum, fær pápan heimagangandi í ávisum tíðarskeiði, og um pápin, istaðin at vaska klæðir, verða um barnið og fara upp við tí um náttina, heldur fer í fjørðin, um veður er til tess, so er mamman ikki nógv hjálpt í sini stöðu.

Oddmar smirist og sigur, at hetta seinasta ikki skal skiljast sum heilt álvarsliga meint, tí hann veit fullvæl, at foreldur við børnum í dag hava ábyrgdarskenslur.

Oddmar sigur at enda, at hann heldur tað vera gagnliga fyri familjuna sum heild, at tey fáa betri skipaðar umstøður í gerandisdegnum, men at hetta helst ikki skal gerast til eitt persónligt trýst, um ikki øll hava áhuga fyri tí.

Eitt er tó vist, at tað styrkir um kensluliv og ábyrgdarskensluna millum pápa og barn, at tey fáa møguleika at vera saman frá byrjanini av.

